

Terveyden- ja hyvinvoinnin laitos
Sosiaali- ja terveysministeriö

Viite: viranomaisohjaus 5.3.2026, VN/7718/2026-STM-1

Lupa- ja valvontaviraston järjestämislain 30 §:n 2 momentin mukainen selvitys sosiaali- ja terveydenhuollon yhdenvertaisesta toteutumisesta vuonna 2025

Pohjois-Karjalan hyvinvointialue

Johtopäätöksiä valvontahavainnoista saadusta kokonaiskuvasta

Palvelujärjestelmän uudistusta on tehty viime vuosina. Myös organisaatio- ja johtamisrakenteita on uusittu siten, että toimialoja on vuoden 2026 alusta alkaen viisi entisen seitsemän sijaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut on keskitetty yhdelle toimialalle. Terveydenhuollon palveluissa lomien aikaan on ollut palveluyksiköiden sulkuja sekä peruspalveluissa että erikoissairaanhoidossa, mikä osaltaan on vaikeuttanut sekä pidentänyt hoitoon pääsyä.

Hyvinvointialueella on ollut suuria haasteita erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyn lakisääteisessä toteutumisessa joillakin erikoisaloilla. Hyvinvointialueella joillakin toimialueilla on ollut haasteita muistutuksiin vastaamisessa sekä ajallisesti että laadullisesti.

Hyvinvointialueella on kehitetty valvontalain 34 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyprosessia ja siihen liittyvää omavalvontaa. Hyvinvointialue on toimittanut kattavasti lakisääteiset ilmoitukset merkittävistä vaaratapahtumista ja asian selvittämisen tutkintaraportit.

Asiakkaat eivät ole saaneet kaikissa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa yhdenvertaisesti palveluja. Palvelujen saatavuus haja-asutusalueilla ja kaupungeissa on toteutunut eriarvoisesti esimerkiksi päihde- ja vammaispalveluissa.

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on huomioitu kattavasti hyvinvointialueen omavalvonnassa, omavalvontaohjelman sisällössä sekä hyvinvointialueen strategiassa, palvelustrategiassa ja palveluverkkosuunnitelmassa. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (hyte) näkyy systemaattisesti myös palvelu- ja yksiköiden omavalvontasuunnitelmissa: kaatumisten ehkäisy, lähisuhdeväkivallan puheeksi otto ja ehkäisy, ehkäisevä päihdetyö (ept-palvelupolku), elintapaohjaus, itsemurhien ehkäisy. Vaikuttavia menetelmiä hyödynnetään, kun niitä on saatavilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen palveluita esimerkiksi puheeksi otto on sisällytetty sote-palveluihin ja

kirjaamiskäytäntöjä kehitetään hyte-toimenpiteiden seurannan ja arvioinnin tueksi. (Ohjaus.)

Hyvinvointisuunnitelmassa huomioidaan eri ikäryhmät ja korostetaan ennaltaehkäiseviä toimia kuten elintapaohjausta. Painopisteiksi on nostettu ylipaino, päihde- ja mielenterveysongelmat sekä yksinäisyys. (Ohjaus.)

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen digitaalisia palveluja on lisätty yhteistyössä eri hyte-toimijoiden kanssa. Kumppanuustoiminta alueen eri toimijoiden kuten kuntien ja järjestöjen kanssa on vakiintunutta. (Ohjaus.)

Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille ja HUS-yhtymälle on annettu ohjausta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lakisääteisten tehtävien hoitamiseksi. Ohjausta on annettu alueellisten hyvinvointikertomusten ja suunnitelmien laadinnasta, mielenterveyden edistämisestä sekä kuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. (Ohjaus.)

Lasten, nuorten ja perheiden palvelut (pl. psykiatrinen esh)

Hallintomenettelyssä on ollut puutteita. Hyvinvointialueella on vuodesta 2022 alkaen (ent. kuntayhtymä) ollut lainvastaisuutta lastensuojelulain mukaisten asiakassuunnitelmien laatimisessa ja päivittämisessä. Hyvinvointialue on saattanut asiakassuunnitelmien laatimisen ja päivittämisen lastensuojelulain edellyttämälle tasolle helmikuussa 2025. (Valvonta.)

Omavalvonnassa on ollut haasteita. Lastensuojelun sijaishuoltoon kohdennetun valvonnan resurssi on näyttäytynyt vähäisenä, mikä on osaltaan voinut heijastua omavalvonnan vaikuttavuuteen. (Tarkastuskertomus.)

Yhteistyörakenteita on kehitetty. Lasten- ja nuorten mielenterveyspalveluissa sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyötä tukevien rakenteiden kehittäminen on näyttäytynyt myönteisenä kehityssuuntana. (Ohjaus.)

Työikäisten sosiaalipalvelut

Hyvinvointialueella harkinnanvaraisen toimeentulotuen käsittelyssä sekä viranomaisen ohjaus- ja neuvontavelvollisuuden toteutumisissa on ollut puutteita. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen käsittely ja yksilön oikeusturva hallintoasian käsittelyssä eivät ole toteutuneet lainsäädännön edellyttämällä tavalla. (Valvonta.)

Mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalvelut

Hyvinvointialueella toimivien yksityisten palveluntuottajien asumispalvelujen toimitiloissa on ollut puutteita. Tilojen asianmukaisuuden osalta palvelunjärjestäjän omavalvonta on ollut riittämätöntä. Sopimusehtojen mukaista sanktiointia ei ole käytetty ja sopimusehdot ovat osin puutteellisia. Tämän vuoksi sopimusten perusteella ei

hyvinvointialueella ole mahdollisuutta seuraamuksiin puutteellisesta palvelujen tuottamisesta. (Valvonta.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyössä on perustason lasten ja nuorten mielenterveys-, päihde- ja riippuvuuspalveluiden osalta vielä kehitettävää, vaikka itse palvelut ovat kehittyneet aiemmista vuosista. Perustason palveluihin on perustettu uusi lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden keskus (MIELI), jonka rooli on psykiatrinen hoidontarvearvio perustasolle, perustasolle porrastettujen lievien ja keskivaikkeiden häiriöiden hoito, lapsiperheiden yhteisasiakasohjaus, terapiatkuun toteuttaminen perusterveydenhuollon tasoisessa mielenterveysyksikössä. Prosessien rakentaminen on meneillään osana Mieli-toimintaa ja palveluiden yhteensovittamisessa, yhteistyökäytännöissä sekä tiedonkulussa on vielä haasteita. Lisäksi haasteita on alaikäisten terveydenhuollon laitosten katoamisen ja vieroitushoidon järjestämisessä sekä sosiaali- ja terveydenhuollon yhteisten asiakassuunnitelmien laatimisessa. (Ohjaus.)

Päihde- ja riippuvuuspalveluiden matalan kynnyksen palvelut ovat keskittyneet pääosin hyvinvointialueen suurimman kaupungin alueelle. Päihdepalvelujen kattavassa, tarpeenmukaisessa ja yhdenvertaisessa saatavuudessa on haasteita hyvinvointialueella. Lisäksi hyvinvointialueella on haasteita asiakkaiden palvelujen yhteensovittamisessa. (Valvonta.)

Rajoitustoimenpiteiden käytössä on ollut haasteita. Mielenterveyslain mukaisten erityisten rajoitteiden menettelytavoista ja käytännöistä on havaintoja epäasianmukaisuudesta hyvinvointialueen aikuispsykiatrian osastoilla. Asia on edelleen selvitettävänä. (Valvonta.)

Mielenterveys- ja päihdepalveluissa on ollut puutteita hoidon ja palveluiden saatavuudessa, lääkärilausuntojen viivytyksessä saannissa, muistutuksiin vastaamisessa sekä potilasasiakirjojen asianmukaisessa laatimisessa. Mielenterveys- ja päihdepalveluissa annetun hoidon ja tarvittavien lääkäripalveluiden järjestämiseen potilaan tarpeenmukaisen hoidon ja kuntoutuksen tarpeen mukaisesti ja tarvittaessa sosiaali- ja terveyspalveluiden yhteisenä toimintana on ollut haasteita. (Kantelu.)

Vammaisten henkilöiden palvelut

Vammaispalveluiden päätöksentekomenettelyssä on ollut puutteita. Asiakkaiden oikeusturva on vaarantunut, kun heille ei ole tehty kaikissa lain edellyttämässä tilanteissa ilman aiheetonta viivytystä valituskelpoisia hallintopäätöksiä. Myös asiakassuunnitelmia koskevissa menettelyissä ja asiakassuunnitelman toimittamisessa asianosaisille ilman viivytyksiä on ollut puutteita. Hyvinvointialueella on annettu virheellisiä muutoksenhakuohjeita rajoitustoimenpiteitä koskeviin päätöksiin, mikä on voinut vaarantaa asiakkaiden oikeusturvan toteutumista. (Valvonta, kantelu.)

Vammaisten lasten koulujen loma-ajan hoidon järjestämiseen on liittynyt hyvinvointialueella puutteita. Alueella on pitkiä välimatkoja ja hyvin harvaan asuttuja alueita, joten asiakasperheiden saamat palvelut hyvinvointialueen maaseutualueilla ja

kaupungissa voivat poiketa toisistaan. Ryhmämuotoista loma-ajan hoitoa ei ole ollut saatavilla kaikilla alueilla. (Kantelu, valvonta.)

lääkäiden sosiaalihuollon palvelut

lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksessa on ollut kehitettävää. Omavalvonnasta tehtyihin havaintoihin perustuen kaikille hyvinvointialueille ja Helsingin kaupungille on annettu ohjausta, että lääkäiden ympärivuorokautisen palveluasumisen henkilöstömitoituksen on vastattava asiakkaiden palvelujen tarvetta. Ympärivuorokautisessa palveluasumisessa on viitteitä siitä, että ympärivuorokautisen palveluasumisen välittömän asiakastyön mitoitusta on laskettu kategorisesti lain mukaiseen vähimmäismitoitukseen ilman, että asiakkaiden palvelujen tarvetta olisi arvioitu. Henkilöstörakenteessa ja osaamisessa on havaittu puutteita. Henkilöstön osalta on noussut esille etenkin puutteellinen kielitaito. (Ohjaus, tarkastuskertomus.)

Ympärivuorokautisen palveluasumisen ja yhteisöllisen asumisen toimitiloissa on ollut kehitettävää. Kaikki toimitilat eivät täytä nykyisen lainsäädännön vaateita. (Tarkastuskertomus.)

Perusterveydenhuollon avo- ja vuodeosastohoito sekä suun terveydenhuolto

Terveydenhuollon palveluissa lomien aikaan on ollut puutteita ja palveluyksiköiden sulkuja peruspalveluissa. Henkilöstön saatavuustilanne on ollut melko hyvällä tasolla ja se on parantunut edellisestä vuodesta. Haasteita on hyvinvointialueen reuna-alueilla henkilöstön saatavuudessa. (Valvonta.)

Lääkehoidon osaamisessa on ollut puutteita. Puutteita on ollut ns. keikkalääkäreiden opiaattilääkityksen määräämisessä avohoidonpotilaille ilman heidän tapaamistaan. Myöskään ohjeistusta opiaattilääkkeiden määräämiseen ei ole ollut. Hyvinvointialue on laatinut asiaan työohjeen yllilääkäreiden ja päihdepalvelukeskuksen kanssa, joten asia on korjaantunut omavalvonnallisesti. Ikääntyneiden ympärivuorokautisen palveluasumisen lääkäripalveluiden toteutuksessa on ollut puutteita mm. ostopalvelulääkärin osaamisessa lääkehoidon toteutuksessa. (Valvonta.)

Somaattinen erikoissairaanhoito

Kiireettömässä erikoissairaanhoidossa on ollut vakavia puutteita. Hoitoon pääsystä lainsäädännön mukaisessa ajassa, erityisesti ortopedian ja silmänsairauksien osalta, on ollut haasteita. Kiireettömään erikoissairaanhoitoon pääsy ei ole toteutunut lainmukaisesti ja tilanne on heikentynyt vuoden 2025 aikana verrattuna vuoteen 2024. (Valvonta, kantelu.)

Ensihoito ja päivystys

Muistutusten käsittelyssä on ollut puutteita. Muistutuksiin vastaamisessa on yhteispäivystyksen toimialueella ollut suuria puutteita niin ajallisesti kuin laadullisesti. (Kantelu.)

Osaamisen varmistamisessa on ollut puutteita yhteispäivystyksessä. Puutteita on ollut potilaan perussairauksien selvittämisessä sekä tutkimustulosten tulkinnessa konsultaatiotilanteissa sekä konsultaatioiden riittävässä kirjaamisessa sekä potilaiden huolellisessa tutkimisessa. Lisäksi puutteita on ollut lääketieteen opiskelijoiden ohjauksessa. (Kantelu, valvonta.)

Puutteita on ollut alaikäisten aggressiivisesti käyttäytyvien ja päihteitä käyttävien hoidossa päivystyksessä ja erikoissairaanhoidossa. Alaikäisten hoitopolku puuttui ja alaikäisiä sijoitettiin teho-osastolle sedatoituna, vaikka hoito olisi voinut olla toteutettavissa vähemmän potilaaseen kajoavilla toimenpiteillä. Hyvinvointialue on laatinut työohjeen tilanteisiin, jossa päivystykseen tulevan päihtyneen nuoren vaara aiheuttava käyttäytyminen edellyttää erityisiä rajoittamistoimenpiteitä. Lisäksi ohjeistusta laitostuntoutukseen, osastohoitoon ja korvaushoitoon ollaan laatimassa moniammatillisesti. (Valvonta.)

Ensihoidossa on ollut osaamisen puutteita perussairauksien selvittämisessä, potilaan tutkimisessa sekä potilasasiakirjojen laatimisessa sekä valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin tallentamisessa. (Kantelu.)

Omavalvonta ja valvonta

Hyvinvointialueella on ollut puutteita **tietopyyntöjen** käsittelyssä määräajassa. (Kantelu.)

Hyvinvointialueella on kehitetty valvontalain 34 §:n mukaisten ilmoitusten käsittelyprosessia ja siihen liittyvää omavalvontaa. Hyvinvointialue on toimittanut lakisääteisiä ilmoituksia merkittävistä vaaratapahtumista ja myöhemmin myös asian selvittämisen tutkintaraportit. (Ohjaus.)

Lisätietoja antavat tarvittaessa ryhmäpäällikkö Sari Vainikainen ja sosiaalihuollon johtava ylitarkastaja Sari Husa, puh. 0295 254 000 (vaihe)

<p>Ratkaistu: 29.04.2026 Ratkaisija: Oresmaa Niina (LVV) Virka-asema: Yksikön päällikkö Esittelijät: Vainikainen Sari (LVV), Ryhmäpäällikkö</p> <p>Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asiankäsittelyjärjestelmässä. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.</p>

Selvitys
29.4.2026
LVV-S/33957/2026
Julkinen

Lupa- ja valvontavirasto
Postiosoite: PL 20, 13035 LVV
Puhelinvaihde: 0295 254 000
kirjaamo@lvv.fi | lvv.fi